

בס"ד, ירושלים, עה"ק ת"ל, ג. ז. א. בשלח ה' שבט תשמ"ח לפ"ק.

שלום וכל טוב סלה אל כבוד הרב הגאון צמ"ס וכו'  
מוה"ר [redacted] שליט"א  
רב דקהל [redacted] ודומ"צ [redacted]  
בברוקלין, נ.י. יצ"ו.

אחדשה"ט וש"ת כראוי וכמשפט, על דבר השאלה בדבר עובדא בישא נידון האשה מרת ..... שהיתה ..... הי"ו ונתגרשה ממנו בבית דין צדק דעדתנו החרדית פה עיר הקודש, אך דא עקא שקודם סידור הגט הוסכם והוחלט ביניהם הסכם כתוב וחתום בחתימת ידם ובקנין גמור, ושם התחייבה האשה בין השאר לא להטריד את הבעל ולא לתבוע אותו בערכאות וכדומה, והשלישה גם סך מעות על כך אצל שלישי, ועתה אחר שקבלה הגט עשתה צחוק מכל התחייבותיה ופנתה עורף לכל ההסכם, ולא קיימה אותו, והחמור מכל שהגישה נגדו תביעה בערכאות הנכרים בארצות הברית, והטילה עיקול בכח ערכאותיהם על המעות המושלש, זאת למרות שהגאונים הצדיקים הבד"צ שליט"א מפה עיר הקודש, והרבנים הגאונים חברי הבד"צ התאחדות הרבנים במקומו, הזהירו אותה באזהרת התורתנו הקדושה ואת באי כחה, והתרו בהם כמה פעמים שלא יהינו לעשות כך, וכל זה ללא הועיל, וגם אחרי שהגאונים הצדיקים הבד"צ דפה עיר הקודש שליט"א הטילו עליה ועל באי כחה חרם חמור ונידוי בכל פרטי דין מנודה, עדיין עומדים במרדם וקשיות ערפם למבלי לשמוע בקול מורים, גלל כן מחובתינו לעיין בעצם הגט אם הגירושין חלים על פי דין תורתנו הקדושה, כי הנה ישנם נימוקים מכריעים לאסור את האשה הזאת להנשא בגט זה, עד כאן תוכן דברי שאלתנו.

הנה בנידון זה כבר גליתי דעתי בקצרה במכתבי מיום ו' ערב שבת קודש העל"ט, כי לא רציתי לעכב להודיע חוות דעתי מפני נחיצות הענין, ועתה אבוא קצת על סדר נימוקיו במה שהעלה מדברי הפוסקים כי אחרי שהפרה תנאי הנ"ל, דיש לעיין בעצם חלים הגירושין על פי דין תורתנו הקדושה, והוא על פי הידוע ומפורסם הפולמוס הגדול בימי מהר"ם מלובלין בנידון "הגט מווינא" אשר אם כי חכמי דורו נחלקו עליו, מכל מקום כבר הביא הפתחי תשובה (אבן העזר סימן קמ"ה סעיף קטן ו') בשם שאלות ותשובות משכנות יעקב (סימן ל"ד) שהצדיק דברי מהר"ם מלובלין, וכן הביא הפתחי תשובה מהספר גט מקושר (להגאון מפלאצק, בסדר גט ראשון אות ל"ח) דכתב דקשה לדחות לחלוטין דברי מהר"ם מלובלין וחילק שם בין נתקשרה בחרם דאז אין להתירה ובין נתקשרו בקנס ורוצה ליתן הקנס וכו', ועוד מכמה פוסקים עיין בפתחי תשובה שם, והביא עוד כב"ת ממה שכתוב בתשובת תשורת שי (חלק א' סימן תי"ט) דמיירי גם כן בכעין נידון דידן והאריך בהוכחות רבות להחמיר בזה עד מאוד,

והביא שאלות ותשובות דברי חיים (אבן העזר סימן פ"ד) שהכשיר הגט על פי המבואר באבן העזר (סימן קמ"ו סעיף ג') דכשהתנה ולא כפל התנאי הגט כשר, וכל שכן כשלא התנה, וכתב התשורת שי שלא זכר דברי המהרי"ט (בחיידושיו על הרי"ף קידושין פרק האומר, ד"ה המקדש) בהא (משנה שם דף ס"ב ע"א) דמקדש ואמר כסבור הייתי שהיא כהנת - בהטעותו גרע טפי, וכן בשאלות ותשובות רא"ם (סימן ט"ז) הביא דברי מהרי"ט אלו, ומכח זה העלה דאין מועיל הנהוג בסידור הגט לבטל כל תנאי, כיון דאין זה בגדר תנאי, דכסבור המגרש שאין צריך להתנות כיון דהימנה, ואדעתא דהכי לא גירשה כלל, ושם בתשורת שי (סימן תכ"ח) הסיק דאף על פי שהצדדים נתפשרו אחר כך מכל מקום צריכה גט שני, וצריכה להמתין ג' חדשים מיום מסירת גט שני, ועוד הביא כב"ת מדברי הפוסקים דדעתם דבכהאי גוונא הגט בטל.

וכן נראה לעניות דעתי גם כן, דאם תתבוע אותו לערכאות, הגט בטל, וצריכה גט אחר להתירה לשוק, אם ירצה הבעל, וכמבואר להדיא בתשובות משכנות יעקב (סימן ל"ד) שכתב, וזה לשונו: ויש ללמוד מדברים אלו הלכה למעשה בדבר גט שכיב מרע הנהוג עתה בזמנינו שלא לגרש על תנאי, כתקנת רבינו יחיאל מפארי"ש, רק שמבטיחים אותו בכתב ובחרם הקהילות [וכמו שכתב רמ"א סעיף ט' שם] שאם יקום ישאו זה את זה, שקשה מאד לעניות דעתי להתירה לשוק, אף אם תרצה לעבור חרם ולעמוד בעונש, דהא ודאי סמכא דעתיה דבעל שלא לגרש רק אדעתא דהכי, אף בלא שום תנאי מעיקר דינא כמתנתו דמצוה מחמת מיתה, וכל שכן דסמכא דעתיה על ההבטחות, ואם ידע דקילו לה נדרי לא היה מגרשה רק על תנאי, ומה יעשה שאין מניחים לו להוציא תנאי מפיו, ואומרים לו שדי בכך ולא ידאג, וכל המשתדלים בדבר לנתק מוסרות הזיווג ביניהם קורא אני עליהם נשי עמי תגרשון כו' ומכניסין עצמן בעונש גדול וכו', וכבר היה מעשה בדורות שלפנינו, בימי הסמ"ע ומהר"ם לובלין ז"ל בגט שכיב מרע מווינא, שעברה האשה הקשר ונתקשרה לאחר, ועמעמו עליו הרבה מהאחרונים, הרב מהר"ם לובלין ז"ל צווח ככרוכיא לבטל הגט וכו', אבל לפי מה שכתבתי בדברים אלה דבריו ז"ל יש להם יסוד מוסד בדברי הש"ס ופוסקים, עד כאן לשונו.

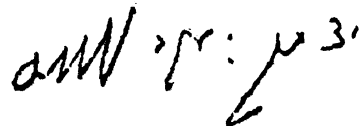
ואם כן גם בנידון דידן הא ודאי שלא נתכוון הבעל לגרשה רק אדעתא דהכי, שתקיים ההסכם המדובר ביניהם, ועתה על ידי מה שעשתה כנגד המדובר ביניהם ובפני הבית דין, ותבעה אותו לערכאות, אף שבשעת נתינת הגט לא דיברו כלל מזה, אם היא תובעת אותו נגד מה שהתנה מקודם, אדעתא דהכי לא גירשה, והרי היא אשת איש כמו שהיתה, ואם תמשיך בתביעתה בערכאות, אף אם תבטל אחר כך תביעותיה במשפט, יש לעיין אם תועיל אז התשובה שלה, ולא תצטרך גט חדש, ומה גם דאפילו הפוסקים דבכעין נידון דידן לא בטל הגט מכל מקום לכולי עלמא החובה על המורים לגזור עליה שלא תנשא בגט זה עד שתחזיר מה שגזלה, וכמו שסיים המהרש"ם (בשאלות ותשובות מהרש"ם חלק ה' סימן מ"ג) בכעין נידון דידן שאף על פי שדעתו שהגט כשר מכל מקום פסק שם דהבית דין יגזרו על האשה שלא תנשא לאיש וכו', ועיין בתשובות שבות יעקב חלק ג' סימן קכ"א ולענין העובר על גזירת בית דין וזה לשונו: וכל מי שיראת אלקים נוגע בלבבו ראוי לקנאות קנאת ד' צבאות ולקנס את העוברין בכל חומרת החרם, וכל המוסיף להחמיר הרי זה משובה, כדי לנעול דלת בפני עושי עולה המורדים על דברי חכמים.

והנה מה שהזכיר בתשובות תשורת שי מדברי שאלות ותשובות מרן בעל הדברי חיים זצ"ל שהכשיר הגט, ומה שהעיר על זה מדברי המהרי"ט כנ"ל, לעניות דעתי נראה דבנידון דידן גם הדברי חיים זצ"ל מודה דהגט בטל, דהדברי חיים שם בנידונו מכשיר הגט אפילו התנה המגרש אם לא תתני לי מנה לא תהא מגורשת, אף על פי שלא נתנה - מפני שלא כפל תנאו כדאיתא באבן העזר וסימן קמ"ו סעיף ג', עיין שם, אמנם כל זה בנוגע בנתינה להבעל, אבל כמו נידון דידן דהלכה לערכאות להוציא מיד הבעל, זה בודאי גריע, ואדעתא דהכי לא גירשה, וצריך עיון עוד בדברי הפוסקים בזה, אבל מחמת גודל טרדותי בכמה ענינים נחוצים אי אפשר לי כעת לעיין עוד בזה.

ועל כל פנים הא ודאי דלהפוסקים הנזכרים לעיל בנידון דידן אם תמשיך בתביעתה לבעלה המגרש בערכאות הגט בטל, ואף אם תבטל אחר כך את תביעתה שלא להוציא ממנו במשפט, צריך עיון אם צריכה גט מחדש כנ"ל, ועל כן שומה על המורים הרבנים הגאונים שליט"א להוקיע מעשה נבלה כזו, אשר לא יעשה כן בישראל, ובעוד מועד צריכים להעמידה על חומרת הדבר, ושב ורפה לה, כן נראה לעניות דעתי.

והקדוש ברוך הוא יגדור פרצת עמו, וכבראשונה ישוב שופטינו, בבנין בית מקדשינו, בביאת משיח צדקנו, שלום ואמת יהיה בימיו, במהרה בימינו אמן.

והנני בזה ידידו דושת"ה החותם בכל חותמי ברכות  
ומצפה לישועת ד' הקרובה לאוקמי שכינתא מעפרא.



יצחק יעקב ווייס